Suradnja obitelji i škole

Jocić, Ines

Master's thesis / Diplomski rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:137:471839

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Image not found or type unknown

Repository / Repozitorij:

Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula

zir.nsk.hr

Image not found or type unknown

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

INES JOCIĆ

SURADNJA OBITELJI I ŠKOLE

Diplomski rad

Pula, studeni, 2016.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

INES JOCIĆ

SURADNJA OBITELJI I ŠKOLE

Diplomski rad

JMBAG: 0303028227, redoviti student

Studijski smjer: Učiteljski studij

Predmet: Obiteljska pedagogija

Znanstveno područje: Društvene znanosti
Znanstveno polje: Pedagogija
Znanstvena grana: Obiteljska pedagogija

Mentor: prof. dr. sc. Jurka Lepičnik Vodopivec

Pula, studeni, 2016.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani _____, kandidat za magistra _____ovime izjavljujem da je ovaj Diplomski rad rezultat isključivo mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Diplomskog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

_____

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, _____ dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile
u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj diplomski rad pod nazivom _____
_____
_____ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.
Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

_____

SADRŽAJ

1. UVOD 7
2. POVIJEST SURADNJE OBITELJI I ŠKOLE 8
2.1. Povijest suradnje obitelji i škole u Hrvatskoj 9
3. SURADNJA I/ILI PARTNERSTVO OBITELJI I ŠKOLE 11
3.1. Prepreke u suradnji obitelji i škole 12
3.2. Različito shvaćanje kvalitetne suradnje sa školom i dobroga roditeljstva 13
4. OBLICI SURADNJE OBITELJI I ŠKOLE 15
4.1. Tradicionalni oblici suradnje 15
4.1.1. Roditeljski sastanci 15
4.1.2. Skupno informiranje 17
4.1.3. Razgovori 17
4.1.4. Individualni razgovori 17
4.1.5. Grupni razgovori 18
4.1.6. Savjetovanje 19
4.2. Suvremeni oblici suradnje 19
4.2.1. Pedagoška radionica 19
4.2.2. Škola za roditelje 19
4.2.3. List za roditelje 20
4.2.4. Tematski panoi 20
4.2.5. Posjeti roditeljskom domu 21
4.2.6. Pismeno obraćanje roditeljima 21
4.2.7. Upitnici za roditelje 21
4.2.8. Online suradnje 21
5. RODITELJI I ŠKOLA 23
5.1. Rad s roditeljima 24
5.2. Škola koja uči 25
5.3. Povezivanje obitelji i škole 26
6. ISTRAŽIVANJE 27
6.1 Cilj i zadaci istraživanja 27
6.2. Instrument i sudionici istraživanja 27
6.3. Rezultati i rasprava 29
7. ZAKLJUČAK 43
8. LITERATURA 44
9. PRILOZI 46

10. POPIS TABLICA 49
11. SAŽETAK.....51
12. ABSTRACT.....52

1. UVOD

„Obitelj je prirodna životna i odgojna zajednica, a škola je profesionalna ustanova društva koja se brine da svaki čovjek dobije onaj minimun obrazovanja bez kojega ne bi mogao živjeti, raditi i stvarati“ (Rosić, Zloković, 2003). Suradnjom obitelji (roditelja) i škole (učitelja) dobivamo međusobno povjerenje i poštivanje te suodgovornost za odgoj i obrazovanje. Za djetetov je razvoj u odgojno-obrazovnom procesu važno da se u suživotu nađu roditelji kao i učitelji. Roditelji bi trebali biti spremni učiti o sebi i o svom djetetu, a učitelj bi trebao biti ne samo prenosilac znanja, već savjetnik i suputnik djetetu i roditelju. Stoga se važnost suradnje škole i obitelji upravo očituje u boljem razumijevanju djece, uklanjanju razilaženja obitelji i škole koje može negativno djelovati na razvoj djeteta.

Da bi se ostvarili osnovni ciljevi odgoja, suradnja treba biti obostrana te djelovanja obitelji i škole trebaju biti skladna ciljevima. Kako bi se ostvario partnerski odnos, škola i obitelj trebaju imati međuljudski odnos, zadovoljstvo u zajedničkom radu treba biti obostrano, učitelj mora proširiti shvaćanje svoje stručnosti te mora biti upoznat s obiteljskom situacijom.

U ovom diplomskom radu obraditi će se tema suradnje obitelji i škole. Na samom će početku biti prikazan povijesni pregled suradnje obitelji i škole te će se kasnije definirati suradnje obitelji i škole. Objasnit će se oblici suradnje obitelji i škole i njene podvrste te će se objasniti rad roditelja i povezanost roditelja i škole što je ključno za uspostavu kvalitetne i dobre suradnje. Također će se u radu prikazati rezultati istraživanja provedenog na 106 učitelja škola u Koprivnici, Lepoglavi i Puli. Cilj je istraživanja bio dobiti uvid u suradnju/partnerstvo obitelji (roditelja) i škole (učitelja) te stupanj njihove komunikacije.

.

2. POVIJEST SURADNJE OBITELJI I ŠKOLE

„Suradnja se definira kao grupa od dva ili više pojedinaca ili organizacija koje zajednički rade kako bi dosegli zajednički cilj“ (Lukaš, Gazibara, 2010). Kako navodi Lukaš, jedno od nezaobilaznih pitanja pedagoške teorije i prakse upravo je pitanje suradnje i škole. Za razumijevanje odnosa škole i obitelji, potrebno je poznavati položaj u društvu i njegov utjecaj, povijesne temelje i suradnje kako bi se utjecalo na oblikovanje istih.

Gledajući povijest odgoja i školstva, može se zaključiti kako su upravo škola i obitelj bile dvije odvojene stvari. Zadaća obitelji bila je odgoj djece, a škola, odnosno učitelji, bili su zaduženi za školski uspjeh i obrazovanje. Iz priloženog zaključuje se kako su škola i obitelj imale različite zadaće te da u takvom kontekstu suradnje nije bilo. No, kako školstvo postaje obavezno, počinje se govoriti o suradnji obitelji i škole. Povijesno gledano, ideja same suradnje krenula je još u 8.st. kada je franački kralj i rimsko-njemački car Karlo Veliki zahtijevao suradnju roditelja te da djecu šalju u škole koje su držali svećenici po selima i gradovima. Isto tako, u 16.st. Michael Eyquem, francuski pedagog, bio je jedan od istaknutih pedagoga koji je ukazao upravo na nedostatak harmonije škole i obitelji. Ideja i zahtjevi zbližavanja šire se samom idejom Komenoskog i Petalozzija koji predlažu otvaranje škole prema roditeljima. „Jan Amos Komensky (1592.-1670.) u svom je najpoznatijem djelu, *Velika didaktika*, isticao kako je dokazano da rajske biljčice, kršćanska mladež, ne mogu rasti poput šume, nego je potrebna njega te se treba dobro razmisliti tko je za tu njegu zadužen“ (Lukaš, Gazibara, 2010).

Antoan Semionovoč Makarenko također je u svom djelu *Knjiga za roditelje* ukazao je na nužnost suradnje. Učitelj ima zadaću suradnje s djecom, ali isto tako i s roditeljima, na što je ukazala Adela Schmidlerova, „te je kritizirala nespremnost učitelja za tu suradnju“ (Lukaš, Gazibara, 2010).

Schmidlerova je 1889. iznosila razmišljanja kako učitelji imaju dužnost prema djeci i prema roditeljima učenika, iako učitelji nisu spremni na suradnju. Posebno ističe kako je suradnja obitelji i škole potrebna u moralnom odgoju.

Alternativne škole poput škole Celestina Freineta, škole Marije Montessori, waldorfske škole, Jena-plan škole, ističu kako je suradnja obitelji i škole nužna te nude

različita organizacijska rješenja i zadatke. „Te su škole nastale i razvijaju se kao zajednica roditelja i učitelja, što je vidljivo u djelatnostima navedenih škola. Roditelji i učitelji zajedno odlučuju o bitnim pitanjima organizacije škole“ (Kolak, 2006).

Vratimo se na uvođenje obvezatnog školovanja koje „vuče“ za sobom razne posljedice. U vrijeme kada je većina europskih zemalja uvela obvezatno školovanje, obitelj je ostala bez radne snage. Iako su se mnoge obitelji opirale, škola je dokazala snagu države. No, danas se događa da obitelj želi djecu s visokim stupnjem školovanja, dok s druge strane škola „provodi selekciju i onemogućuje oživljavanje roditeljskih želja“ (Maleš, 1996) što ponovno dovodi do suprotnosti škole i obitelji. Dvadesetih godina prošlog stoljeća javljaju se pokreti za slobodu odgoja. Roditelji traže svoja prava poput izbora škola, programa i učitelja. „Rezultat te borbe bilo je osnivanje alternativnih škola tamo gdje je to demokratsko društveno ustrojstvo dozvoljavalo“ (Maleš, 1996). Dvojba oko suradnje i razgraničenja odgojnih ciljeva postoji još i danas. Roditeljima se pokušava dati do znanja kako je njihovo pravo i dužnost odgajati dijete, no školstvo je ipak na razini države. Roditelji imaju prednost izvan škole, no u školi su u drugom planu. Obitelj i sami roditelji trebaju biti svjesni da njihove odluke, odnosno pravilne odluke ovise koliko će se dijete razvijati, i koliko će razvijati svoje potencijale. „Dječje dobro mora biti najviše mjerilo roditeljske brige“ (Maleš, 1996).

2.1. Povijest suradnje obitelji i škole u Hrvatskoj

U Hrvatskoj se pitanje o suradnji obitelji i škole povlači od 16. st. kada je Nikola Gučetić, znameniti hrvatski pedagog, isticao kako se „djecu u školi treba odgajati u ljubavi i disciplini, uz suradnju s obiteljima“ (Lukaš, Gazibara, 2010). U 19. st. Stjepan Ilijašević govori kako učitelj treba funkcionirati izvan škole, „da sudjeluje u cjelokupnom životu oko sebe i surađuje s roditeljima učenika“ (Lukaš, Gazibara, 2010). U isto se vrijeme objavljuje i prvi hrvatski udžbenik pedagogije i didaktike „Gojitba i obća učba“, čiji je autor Stjepan Novotny, u kojem se također govori o suradnji škole i obitelji. Utemeljitelj hrvatske teorijske pedagogije u Hrvata, Stjepan Basariček, također ističe potrebu za suradnjom i upozorava na bitnost uloge roditelja u samom odgoju djece.

14. listopada 1874. godine zakonom je donesena odluka o obaveznom pohađaju četverogodišnje osnovne škole. Time se nadzor crkve zamijenio školskim odborom u kojem su djelovali učitelji, ali i roditelji učenika. Marija Jambrišak i Jagoda

Truhelka godinu 1900. napravile su vrlo značajnom za suradnju škole i obitelji. Upravo su one pokrenule časopis „Domaće ognjište“ „koji je bio namijenjen povezivanju obitelji i škole“ (Lukaš, Gazibara, 2010). Osim brojnih pedagoga, potrebu za suradnjom isticala je i znamenita hrvatska učiteljica i spisateljica Milka Pogačić krajem 19. i početkom 20.st. te je organizirala i prvi roditeljski sastanak 5. ožujka 1910. godine kojim je ukazala kako je sastanak nužan uvjet uspješnog odgoja. Jure Turić također, u svom djelu „Metodika škole rada“, naglašava suradnju „kako bi se djecu naučilo radu“ (Lukaš, Gazibara, 2010). Stjepan Pataki naglašava jedinstvo obitelji i škole u udžbeniku pedagogije „Opća pedagogija“ koji je sam uredio. „Porodica i škola moraju odgajati djecu u jedinstvenom pravcu i moraju se međusobno pomagati. Ako to u praksi ne funkcionira, znači da škola ne shvaća pravilno važnost porodičnog odgoja ili da porodica ne shvaća odgojne ciljeve naše škole. Škola mora shvatiti važnost roditeljske suradnje u odgojnom i obrazovnom procesu i pridobiti roditelje za tu suradnju“ (Lukaš, Gazibara, 2010).

Danas roditelji ne prepuštaju svu ulogu u odgoju i obrazovanju samo učiteljima, „već stvaraju svoje vlastite zahtjeve i očekivanja prema nastavnicima i cjelokupnom školskom osoblju želeći uspostaviti partnerske odnose pomoću kojih će moći, u suradnji s ostatkom školskog kolektiva, adekvatno kontrolirati i usmjeravati rast i razvoj vlastitog djeteta“ (Lukaš, Gazibara, 2010).

3. SURADNJA I/ILI PARTNERSTVO OBITELJI I ŠKOLE

Pojmovi suradnja i partnerstvo doživljavaju velike promjene u terminologiji. Danas u 21.st suvremeni pojam postaje „obiteljska angažiranost“ koja predstavlja zajednički rad te „sugerira promjenu paradigme u pristupu obitelji“ (Buljubašić-Kuzmanović i sur., 2015). „Roditeljska uključenost“ kao tradicionalni pojam gubi svoje mjesto u suvremenoj obitelji i školstvu, a sam pojam podrazumijeva individualno sudjelovanje. Također, postavljena je i razlika pojma suradnja i pojma partnerstvo. „Suradnja se temelji na uključenosti, često površnim i formalnim odnosima, a partnerstvo na angažiranosti. Partnerski odnos karakterizira poštenje, poštovanje, vjerovanje, otvorena komunikacija, fleksibilnost, aktivno slušanje, dijeljenje informacija i neosuđivanje“ (Buljubašić-Kuzmanović i sur., 2015).

Autorica Ljubetić u svojoj je knjizi *Od suradnje do partnerstva obitelji, odgojno-obrazovne ustanove i zajednice* tablično prikazala razliku suradnje i partnerstva obitelji i odgojno-obrazovne ustanove. Kao razlike u suradnji kod roditelja navela je povremeno uključivanje u aktivnosti, neinformiranost o pravima i obvezama u svezi partnerstva s ustanovom, te dolazak roditelja po pozivu u određeno vrijeme. Dok se u partnerstvu roditelji smatraju „prvim učiteljima“ svoje djece koji su uključeni u aktivnosti, dobro su informirani te su dobrodošli u odgojno-obrazovnoj ustanovi. Zatim promatrajući razlike suradnje i partnerstva kod odgojno-obrazovnog osoblja može se uvidjeti kako su za suradnju nedovoljno educirani tijekom obrazovanja za izgradnju partnerskih odnosa, nedostaje im interes za unaprjeđenje kompetencija u partnerstvu. S druge strane, u partnerstvu su osviješteni i informirani, osposobljeni te imaju interes za unaprjeđenjem kompetencija. Ciljevi su također različiti. Cilj u suradnji je pojedinačan, jednosmjeran, a u partnerstvu poseban, dvosmjeran, u fokusu je dijete i njegova dobrobit. Što se tiče senzibiliteta, on je izrazit u partnerstvu, a u suradnji ga nedostaje. Još jedna razlika pojavljuje se i u odnosima koji su ravnopravni u partnerstvu, a hijerarhijski u suradnji. Komunikacija je također otvorena, iskrena, podržavajuća u partnerstvu, dok je u suradnji potpuno suprotna te se javlja uglavnom pri pojavi poteškoća u učenju i/ili ponašanju učenika. Nakon toga, autorica navodi motivaciju koja je naravno na visokoj razini pri izgradnji i napretku odnosa u partnerstvu, a u suradnji ponovno prikaz suprotnosti poput niske motivacije i suradnje koja se najčešće odvija iz nekog posebnog razloga bilo to financijska pomoć, teškoće

s djecom i sl. Kako funkcionira suradnja, a kako partnerstvo dobro je vidljivo u prikazu aktivnosti obitelji i ustanove. Obavještavanje roditelja o postignućima učenika i podučavanje istih o pružanju pomoći oko zadaća događa se u suradnji, dok se u partnerstvu aktivno sudjeluje u izradi samog kurikuluma. Kao zadnji predmet usporedbe autorica je navela obitelj, ustanovu i zajednicu koju u suradnji prikazuje kao odvojeni sustav koji po potrebi surađuje, a u partnerstvu su naravno povezani u kontaktnoj interakciji i djelovanju (Ljubetić, 2014).

Škola, posebice učitelji, i roditelji trebali bi biti ravnopravni partneri s istim ciljem radeći zajednički zadatak. Obje strane susreću se s problematikom suradnje istih, poput različite percepcije iste stvari, osjetljivosti na ocjene te različita iskustva roditelja i učitelja. Obje bi se strane trebale osvijestiti kako bi ostvarili bolji kontakt. Kod primjera različite percepcije stvari, autori su naveli primjer ponašanja djeteta koje učitelj opisuje kao divlje i nedisciplinirano, a s druge strane ga roditelj vidi kao energično i društveno. Isto tako kod ocjena autori navode kako se kod „lošijih“ ocjena roditelji i učitelji trebaju ujediniti i pomoći djetetu, a ne optužiti učitelja i prebaciti krivnju na njega kako to obično i biva. Iskustva se također razlikuju, kako postoje roditelji kojima nije ugodno dolaziti u školu zbog njegovih loših iskustava, tako pak s druge strane dolaze roditelji koji su visokoobrazovani i smatraju se stručnijim i sposobnijim od učitelja. (Miljević-Riđički, R. i sur., 2003). Kako bi suradnja postala partnerstvo i ono postalo kompaktno i dobro, treba sagledati sve činjenice realno te komunikacijom i aktivnostima razviti kvalitetne, dobre i otvorene odnose s ciljem najboljega za učenika, odnosno dijete.

3.1. Prepreke u suradnji obitelji i škole

„Način na koji roditelji i učitelji percipiraju jedni druge uvjetuje kvalitetu njihove interakcije“ (Buljubašić-Kuzmanović i sur., 2015). Percepcija roditelja i učitelja uvjetovana je i nailazi na različite prepreke. Nedostatak povjerenja jedina je od najčešćih prepreka, a posljedica nje su strahovi koji mogu biti stvarni i/ili imaginarni, prijetnje identitetu, moći, statusu i vrijednosnom sustavu učitelja i roditelja. Također, nedostatak vremena, manjak samopouzdanja, kompetencija, neusklađenost koncepcije suradnje, ranije loša iskustva i sl. još su jedni od prepreka u partnerstvu i suradnji obitelji i škole.

Kako bi suradnja i partnerstvo bili uspješni te kako bi premostili prepreke, trebaju se temeljiti „na obostranom poštovanju, na opredjeljenju za suradnju i konsenzusu o

odgojnim ciljevima, na zajedničkom planiranju, podjeli odgovornosti i kontinuiranoj komunikaciji u pozitivnom ozračju“ (Buljubašić-Kuzmanović i sur., 2015). Kako autorica navodi, učiteljevo znanje, vještine, usavršavanja i izobrazbe utječu na oslonac u izgrađivanju partnerskog odnosa gdje isto tako i učitelj može pomoći roditeljima da usavrše svoje roditeljske i komunikacijske kompetencije (Buljubašić-Kuzmanović i sur., 2015).

3.2. Različito shvaćanje kvalitetne suradnje sa školom i dobroga roditeljstva

„*Kvalitetna suradnja obitelji i škole*, kao i koncept *dobroga roditeljstva*, nisu univerzalne konstante nego socijalno konstruirani fenomeni oblikovani različitim diskurzivnim praksama, čije je mijene relativno lako pratiti čak i u kratku vremenu“ (Kušević, 2015). Dobro roditeljstvo danas je osnova za stvaranje uvjeta za prirodan i nesmetan razvoj djeteta, a kako bi uspjeli u tome potrebna im je pomoć stručnih osoba. Roditelji se razlikuju po socioekonomskom statusu koji utječe na odgoj djeteta. Kako autorica navodi, roditelji srednje klase uključuju djecu u brojne aktivnosti te „pridaju pažnju upotrebi jezika i razvoju rasuđivanja te preferiraju razgovor kao glavnu disciplinsku tehniku“, dok radnička i siromašna klasa smatra da će dijete dobro napredovati pruže li mu ljubav, hranu i sigurnost (Kušević, 2015). Također, siromašna i radnička klasa kao disciplinsku mjeru koriste tjelesnu kaznu, te nisu uključeni u razvitak talenata djeteta i uključivanje u aktivnosti.

Tako u odnose škole i obitelji utječu i razlike u shvaćanju roditeljske uloge. Roditelji čiji je socioekonomski status veći smatraju da su kompetentni kao i učitelji i stručni suradnici, dok roditelji nižeg statusa prepuštaju odgovornost za obrazovanje stručnjacima. No, autorica navodi kako smatra da problem ne nastaje zbog ovih razlika već „kada shvaćanje dobroga roditeljstva/dobre suradnje sa školom dobiva status jedinoga ispravnoga, a odstupanje od njega biva etiketirano kao roditeljska nekompetencija, nemar ili nezainteresiranost za dijete“ (Kušević, 2015).

Kao i u prethodnom poglavlju, povlači se i iskustvo roditelja koje znatno utječe na suradnju obitelji i škole i njen razvitak. Nesklonost suradnji imat će roditelji koji su imali neko negativno iskustvo te će izbjegavati školsko okruženje. Stoga bi učitelji i stručni suradnici trebali poštovati razloge roditelja za takav pristup te da odnos s roditeljima ne preslikavaju na vlastiti odnos s djetetom.

Odnos također može biti obilježen i uključivanjem roditelja „u manjinske grupe i time generiranim manjkom povjerenja u stručnjake, što se može protumačiti i kao nedovoljna brižnost, apatija i ignorantnost prema vrijednosti obrazovanja i napredovanja djeteta“ (Kušević, 2015). U Hrvatskoj se manjinski status ne smije povezati samo „ etnički, rasnim ili vjerskim manjinama nego uzeti u obzir i druge moguće manjinske identitetske markere, poput seksualnoga i rodnoga identiteta, manjinske obiteljske strukture... ili čak spolom roditelja, pri čemu se različiti manjinski identitetski markeri naravno mogu međusobno prepletati i dodatno usložnjavati interakciju roditelja sa sustavom“ (Kušević, 2015).

4. OBLICI SURADNJE OBITELJI I ŠKOLE

Danas su škole, ali i većina roditelja svjesni kako ignoriranje i udaljavanje nikako ne pridonose uspjehu učenika, ali ni škole. Škole danas sve više prihvaćaju roditelje kao svoje članove tima, ključne članove, koji pomažu upravu u uspjehu škole. Godine 1994. Maleš i Jurić (1994) navode: „stvaranje kvalitetnih, redovitih i trajnih partnerskih odnosa roditelja, učenika i škole pravo je i obveza i roditelja i učitelja i škole“.

4.1. Tradicionalni oblici suradnje

Rečić oblike suradnje navodi kao različite i to sljedećim redoslijedom:

- individualni razgovori,
- roditeljski sastanci razrednog odjela,
- sastanci manjih skupina roditelja,
- zajednički sastanci roditelja, nastavnika i učenika,
- savjetovalište za roditelje,
- posjet roditelja školi i njezino upoznavanje,
- zajedničke akcije,
- program osposobljavanja za roditelje (škola za roditelje),
- tiskani materijali i informacije za roditelje,
- posjet nastavnika obitelji.

(Rečić, 2006)

Osim ovih tradicionalnih oblika suradnje, postoje i skupna informiranja i razgovori te savjetovanje, prema Lukaš, Gazibara.

4.1.1. Roditeljski sastanci

Najčešći i najposjećeniji oblik suradnje upravo su roditeljski sastanci. Oni mogu biti namijenjeni manjoj skupini roditelja, cijelom razredu i više razreda zajedno. Prva dva oblika roditeljskih sastanaka odvijaju se između učitelja, razrednika i roditelja, dok se zadnji oblik sastanka odvija i sa stručnim suradnicima (pedagog, psiholog...) koji

„iznose rezultate provedenih aktivnosti ili postignuća, uspoređujući ih međusobno i informirajući roditelje o najnovijim saznanjima u znanosti koje mogu biti korisne i pridonijeti uspješnosti i razvijanju odnosa učenik – roditelj – učitelj – škola – zajednica“ (Rečić, 2006).

Na prvom roditeljskom sastanku razrednik iznosi obavijesti o nastavnom planu i programu, upoznaje ih s najbitnijim dijelovima i očekivanjima, također obavještava roditelje o oblicima, elementima, mjerilima praćenja, provjeravanja i ocjenjivanja prema Pravilniku o načinu praćenja i ocjenjivanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi. „Razrednik je dužan na prvome roditeljskome sastanku informirati roditelje o odredbama ovoga Pravilnika, a na prvome nastavnome satu učenike“ (Pravilnik o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi, 2010). Također, prema Pravilniku razrednik planira raspored i vrijeme roditeljskih sastanaka te mora obavijestiti ravnatelja i stručnu službu škole, roditelje i učenike. „Raspored i vrijeme roditeljskih sastanaka i individualnih informativnih razgovora planira i donosi razrednik, o čemu pisano obavještava ravnatelja i stručnu službu škole, roditelje i učenike“ (Pravilnik o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi, 2010).

Što se tiče koliko se sastanaka godišnje minimalno treba održati, prema Pravilniku „Razrednik je dužan tijekom nastavne godine održati najmanje tri roditeljska sastanka na kojima daje pregled razrednih postignuća u prethodnome razdoblju, informira roditelje o aktivnostima u razrednome odjelu te osigurava razmjenu informacija između roditelja i učitelja/nastavnika, stručne službe i ravnatelja (Pravilnik o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi, 2010).

Roditeljski sastanci mogu biti i tematski predavačkog tipa, mogu bit radionice, druženja, izrada projekta itd. (Lukaš, Gazibara, 2010.)

Roditeljski sastanak sastoji se od dvije cjeline, opće informativne i savjetodavne. Oni se uglavnom održavaju bez učenika, što je učitelju „omogućilo da se približi roditeljima u odgojno-obrazovnim problemima njihove djece, da stvori pozitivno pedagoško ozračje te da i sami roditelji sudjeluju u raspravama“ (Rosić, Zloković, 2003). Također, za svaki se sastanak potrebno pripremiti, a priprema obuhvaća:

- Planiranje vremena
- Određivanje teme
- Metode i sredstva
- Osiguranje prostorija s dovoljnim brojem sjedala i
- Donošenje zaključaka putem dijaloga s roditeljima

(Rosić, Zloković, 2003).

4.1.2. Skupno informiranje

Oblik suradnje gdje su prisutni svi roditelji učenika jednog razreda, odjela ili čitave škole, zove se skupno informiranje (Lukaš, Gazibara, 2010). Kod ovakvog oblika suradnje, isključena je mogućnost razgovora o pojedinom učeniku. Autori navode prednosti, ali i nedostatke ovog oblika suradnje. Kao prednosti naveli su međusobno upoznavanje roditelja, njihovo međusobno utjecanje, velik broj roditelja može biti informiran ili sudjelovati u razgovorima, dok su kao nedostatak naveli razlike u godinama, obrazovanju, navikama, odgoju i sl. (Lukaš, Gazibara, 2010; Rosić, Zloković, 2003).

4.1.3. Razgovori

Uz roditeljske sastanke kao najčešći oblik suradnje, nalaze se i razgovori. Njih autori Lukaš i Gazibara djele na individualne i grupne. Bitna činjenica za napomenuti je upravo ta da roditelji svoje probleme vide kao najvažnije, te važnost ostalih ne mogu rangirati. S druge strane, učitelj, razrednik, stručni suradnik mora biti u stanju distancirati osjećaje za pojedinog učitelja, ali i roditelja bez obzira na to bili oni negativni ili pozitivni (Lukaš, Gazibara, 2010).

4.1.4. Individualni razgovori

Razgovor je oblik komunikacije kojim se izgrađuje odnos među ljudima, pa tako i odnos učitelja i roditelja, djece, suradnika, učitelja i prijatelja. Stoga možemo zaključiti kako je razgovor najprisniji oblik suradnje.

Vrijeme održavanja individualnih razgovora u nekim je školama ustaljena praksa gdje se oni održavaju u određene dane i sate što je određeno u planu i programu

razrednog odjela. „Roditelji dolaze na individualne razgovore samoinicijativno da bi više doznali o napredovanju djeteta u školi ili na poziv razrednika, stručne službe ili ravnatelja ako se pojave problemi u učenju ili ponašanju djeteta“ (Rečić, 2006).

„Razrednik je dužan jednom tjedno organizirati individualni informativni razgovor za roditelje na kojemu izvješćuje roditelja o postignutim razinama kompetencija njegovoga djeteta kroz sve nastavne predmete, izostancima i vladanju, a o terminima informativnih razgovora razrednik upoznaje učenike, roditelje, ravnatelja i stručne suradnike na početku školske godine (Pravilnik o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi, 2010).

U razgovoru su informacije najčešće obostrane, što bi značilo da roditelj daje informacije učitelju, razredniku, stručnoj službi, ali i obrnuto. Učitelj isto tako upoznaje roditelje, njihove stavove i mišljenja, uvjete djetetova razvoja, načine poticaja i obavljanja dječjeg osamostaljivanja i stvaralaštva u obiteljskom ozračju. S druge strane, roditelj saznaje zapažanja učitelja o razvoju djeteta, rezultate rada, ponašanja, moguće postupke za poticanje i usmjeravanje učeničkog stvaralaštva i osamostaljivanja, kako zadovoljava i ostvaruje osnovne potrebe te kako primjenjuje određene postupke u obiteljskom odgoju (Lukaš, Gazibara, 2010; Rosić, Zloković, 2003). Razrednik je isto tako i dužan dogovoriti informativni razgovor s predmetnim nastavnikom ako to roditelj zahtijeva. „Razrednik je dužan dogovoriti informativni razgovor s predmetnim nastavnikom kada to roditelj zahtijeva (Pravilnik o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi, 2010).

Moguća rješenja trebaju biti upotrebljiva, primjerena i ostvariva. Bitno je napomenuti kako je sadržaj razgovora povjerljiv te treba dominirati aktivno slušanje.

4.1.5. Grupni razgovori

Ovaj tip razgovora odvija se kada roditelji imaju istovrsne probleme koji ih povezuju. „Skupinu povezuje istovjetnost teme, a imaju informativnu i savjetodavnu zadaću te su usmjeravajući i poticajni za kvalitetno aktiviranje roditelja u radu na zadacima škole“ (Lukaš, Gazibara, 2010). Oni se mogu ostvariti na razini škole, razreda, smjena nastavnog rada, programa obrazovanja, iskazanog interesa od strane roditelja, učenika ili škole i sl. Ovakav tip suradnje omogućuje konkretan razgovor o problemu, roditelji mogu izmijeniti svoja iskustva, te roditelji postaju aktivniji u samoj suradnji jer mogu doći do izražaja. (Lukaš, Gazibara, 2010; Rosić, Zloković, 2003).

4.1.6. Savjetovanje

Savjetovanje se može provesti u oblicima koji su prethodno navedeni. Savjetovanju je svrha pomoć savladavanja problema, razumijevanje suodnosa, stvaranje i razvijanje skladnih veza od škole do obitelji (Relja, 2005).

4.2. Suvremeni oblici suradnje

Težnja suvremenih oblika upravo je stvaranje prijateljskog odnosa kako bi se suradnja odvijala u opuštenoj atmosferi. Postoje različiti oblici suradnje poput druženja, aktivnosti, zajedničkih izleta, radionica, škole za roditelje, časopisa namjenjenih roditeljima, tematski panoi, posjeti roditeljskih domova te pismeno obraćanje roditeljima (Lukaš, Gazibara, 2010)

4.2.1. Pedagoška radionica

Pedagoške radionice trebale bi se provoditi tijekom cijele školske godine te bi one bile najuspješniji i najbolji oblik edukacije roditelja. Takav oblik radionica bio bi ispunjen samo radom roditelja (Lukaš, Gazibara, 2010).

4.2.2. Škola za roditelje

Škola za roditelje omogućila bi „opći uvid u suvremenu i naprednu pedagošku, psihološku, zdravstvenu, društvenu i drugu odgojnu problematiku“ što bi ih zainteresiralo za „pravilno rješavanje odgojnih pitanja“ (Lukaš, Gazibara, 2010). Svrha škole za roditelje bila bi „izgradnja kvalitetnih odnosa unutar obitelji te pomoć u promjeni stavova i ponašanja roditelja“ (Lukaš, Gazibara, 2010). Autori Lukaš i Gazibara prema Sunkoju napominju kako se treba ulagati u roditeljstvo jer se upravo time dobiva bolje djelovanje roditelja, obitelji, ali isto tako sam odgoj djece postao bi stabilniji.

Osnovna škola „Prečko“ u Zagrebu napravila je projekt „Škola roditeljstva – čista petica“. Projekt vodi pedagoginja, a kasnije se uključila i defektologinja. Projekt su osmislili kao radionice čije su teme:

- „Kako imati sretno dijete“ (komunikacija djece i roditelja);

- „Kako imati uspješno dijete“ (uloga roditelja u razvijanju djetetovih radnih navika);
- „Kako imati zdravo dijete“ (kako spriječiti, a ne liječiti ovisnosti);
- Zajedničko druženje djece i roditelja (kvalitetno provođenje slobodnog vremena djece i roditelja).

Najzahtjevnija uloga je uloga roditelja pa je tako škola omogućila roditeljima „teme iz problematike roditeljstva, upoznati ih s novim spoznajama u psihologiji i pedagogiji, koje se mogu primijeniti na djecu ove dobi“ (Vrgoč, 2005). Nakon svake radionice roditelji su dobivali domaću zadaću koju su kasnije analizirali. Svaka tema susreta, odnosno radionice vrlo je pomno i dobro organizirana i osmišljena, i naravno primjenjena roditeljima. Organizatori, škola i sami voditelji osmislili su završnu aktivnost roditelja i djece koja je bila stvaranje mreže povezanosti te međusobna razmjena pisama. Sam posljednji susret bio je izlet u nepoznato gdje su roditelji i djeca dobili upute o trajanju izleta i odjeći i obući kakva im je potrebna.

Pedagoginja Jadranka Oštarčević, voditeljica projekta, za kraj je napisala „Nježno, toplo iskustvo i za djecu i za roditelje, ali i za nas voditelje, samo je potvrdilo da jedino zajedno možemo uspjeti ako razvijamo međusobno povjerenje i spremnost uvažavanja i zajedničkog traženja rješenja čija je svrha imati sretno, zdravo, uspješno dijete kroz zajednički rad, druženje i igru s nama odraslima“.

4.2.3. List za roditelje

List za roditelje još je jedan oblik suradnje koji bi sadržavao riječi, crteže i fotografije kojima bi učitelji i stručni suradnici mogli ostvariti ulogu edukatora. Takav list trebao bi biti jezično i terminološki prilagođen roditeljima različite dobi, obrazovanja, socioekonomskog statusa i sl.

4.2.4. Tematski panoi

Još jedan pisani oblik suradnje, bio bi upravo tematski panoi. Njihova bi svrha također bila educirati i informirati roditelje indirektnom komunikacijom.

4.2.5. Posjeti roditeljskom domu

Kako navode autori Lukaš i Gazibara, posjet domu djeluje pozivitno na obitelj, ali i na učenika. Time bi suradnja postajala čvršća, ali bi isto tako pomogla boljem upoznavanju i razumijevanju djeteta i njegove obitelji. No, ako se želi ostvariti ovaj oblik suradnje, bitno je da program bude prihvatljiv, reprezentativan i jasan. Učitelj također mora pokazati više tolerancije kako bi saslušao roditelje jer primanje roditelja na službenom mjestu i odlazak u roditeljski dom potpuno je drugačiji.

Ovaj je oblik suradnje vrlo rijedak, no u privatnim i alternativnim školama pa tako i u školama u manjim mjestima, on se njeguje (Lukaš, Gazibara, 2010; Rosić, Zloković, 2003).

4.2.6. Pismeno obraćanje roditeljima

Pismeno obraćanje roditelja bio bi oblik indirektne suradnje obitelji i škole. U njemu učitelji obavještavaju o učenju i ponašanju djeteta, a najčešći oblik pismenog obraćanja roditeljima, upravo je izvještaj o nečem negativnom kod učenika. Kao i kod prethodnih komunikacija, a osobito kod ovog tipa, učitelj ili stručni suradnik mora paziti na pisanje samog izvještaja, od biranja riječi do jasnog i primjerenog opisa situacije i događanja. Ako se pismeno obraćanje roditeljima redovno koristi tijekom godine, autori Rosić i Zloković navode kako oni pridonose učvršćivanju odnosa obitelji i škole te također stvaraju pozitivnu naviku (Lukaš, Gazibara, 2010; Rosić, Zloković, 2003).

4.2.7. Upitnici za roditelje

Upitnici ovog tipa pomogli bi učiteljima i stručnim suradnicima za bolje razumijevanje djece. Kako bi se oni proveli, potrebno je naglasiti koja im je svrha.

4.2.8. Online suradnje

Razvitak elektronike utječe naravno i na suradnju obitelji i škole. Kako u svim područjima, tako i u školi treba raditi na samom razvoju i unaprjeđenju. Time dolazi i do novog oblika suradnje koji se odvija upravo putem elektroničke pošte. Naravno, roditeljima je sve više informacija dostupno na internetu uvođenjem elektroničkog

imenika ili ocjenjivanja. Uvođenjem elektronike postavlja se pitanje hoće li ovaj način pomoći učenicima u komuniciranju. Naravno, kao prednost ovog tipa jest upravo ta da roditelji u bilo koje vrijeme mogu imati uvid u imenik kada nisu u mogućnosti doći u školu. No, s druge strane javlja se negativna posljedica kojom djeca „osjećaju veći pritisak“ (Lukaš, Gazibara, 2010).

5. RODITELJI I ŠKOLA

„Želimo li pomoći djetetu, važno je raditi ne samo s njim, nego i s roditeljima“ (Rosić, Zloković, 2003).

Dijete se razvija u obitelji i u skladu s njenim stavovima i načinom života, no učitelji, vršnjaci i ostali čimbenici utječu na djetetovo usvajanje kulturnih i socijalnih normi. Poznato je da su roditelji ti koji će djetetu pružiti sve što im je u mogućnosti i brinuti o njima, no opet i to ovisi o emocionalnoj zrelosti roditelja ali i ostalim čimbenicima. „Mikro i makrookolina, različita struktura obitelji, društvene krize i druge nepovoljne ekonomske okolnosti bitno utječu na dinamiku života, na ponašanje, stresove i izvore frustracija nekih roditelja“ (Rosić, Zloković, 2003).

Kako bi se ostvarila dobra suradnja obitelji i škole, obje strane trebaju imati mnogo individualnih kontakata, poznavati načine funkcioniranja, između ostalog dovoljno vremena i strpljenja, te povezivati se sa stručnjacima različitih usmjerenja. Nažalost, zbog neinformiranosti roditelja, dolazi do raznih negativnih osjećaja i ispadaja prema djetetu, učitelji i školi. No, kako bi se pomoglo takvim roditeljima, postojali su programi pružanja „pomoć u obiteljskim problemima koji nisu uspjeli, ponajprije zbog neuspostavljenih pozitivnih odnosa roditelj-škola“ (Rosić, Zloković, 2003). Također, obitelj i škola trebaju biti svjesni kako dobrom suradnjom imaju korist i djeca i roditelji i učitelji i sama ustanova.

Roditelji kao i učitelji imaju veliku i važnu ulogu u djetetovom životu. Dijete svoje zadovoljstvo ili nezadovoljstvo, različite oblike ponašanja, koja mogu biti „nerazumljiva“, iskazuje upravo u obitelji ili školi. Djeca dolaze iz različitih obitelji koja su iz različitih socioekonomskih statusa, pa tako dolaze djeca koja su gladna, neuredna, agresivna, djeca koja skrivaju modrice i povrede, dok neka djeca ne uspjevaju u školu onako kako roditelji očekuju. Također, ima i djece koja zahvaljujući suradnji obitelji i škole uspijevaju i mnogo bolje nego što bi se očekivalo. Nažalost, postoje i roditelji koji ne shvaćaju važnost svoje uloge pa tako ne znaju što učiniti ili promijeniti jer nisu ni motivirani. Postoji dugi niz primjera koji jasno pokazuju kako je pomoć roditeljima potrebna kako bi bolje razumjela svoje dijete, njegove potrebe i interese.

Učitelj, osim što je bitan za učenike, bitan je i za roditelje. „Poznavanje strukture i funkcioniranja obitelji važno je za njeno razumijevanje i uspostavljanje 'suradnje obitelji i škole'“ (Rosić, Zloković, 2003).

Za razvoj i napredovanje djeteta, važna je suradnja koju je potrebno poticati i pozitivno razvijati. Povezivanje škole i obitelji važan je sastavni dio u mnogim razvijenim zemljama. Autori još 2003. god navode kako se sve češće vode rasprave, predlažu se različite ideje o podizanju kvalitete odgoja i obrazovanja.

Kako bi se suradnja ostvarila i bila pozitivna i kvalitetna, škola i sam učitelj zajedno s roditeljima trebaju razumjeti dijete i njegov život u obitelj kako bi im se pružila potrebna pomoć. Isto tako, potrebno je uvesti promjene u komunikaciji, promjeniti metode i sadržaje rada kako bi se uspostavila bolja suradnja.

„Tipičnoj obitelji i njihovoj djeci, human odnos i podrška učitelja i škole koju mu oni mogu pružiti: edukativna, rekreativna, socijalna, psihološka i druge često je dovoljna, no ona od učitelja zahtjeva fleksibilnost, originalnost, kontruktivnost i izbjegavanje rutine“ (Rosić, Zloković, 2003).

5.1. Rad s roditeljima

„Svaki oblik rada s roditeljima je dobar ako pridonosi općem razvoju djeteta“ (Rosić, Zloković, 2003). Kako bi suradnja bila dobra i uspješna, obitelj, odnosno roditelji zajedno sa školom i samim učiteljem trebaju stvoriti jedinstven stil rada koji bi proizlazio iz zajedničkih ciljeva, interesa i potreba. Kako navode autori, učenik promatrajući suradnju obitelji i škole, sukladno tome ostvaruje rezultate prema svojim mogućnostima. Približavanje roditelja školi, pomoć u ciljevima i zadaćama odgoja, suradnja za rješavanje svim problema i pitanja, postizanje sklada odgojnog rada s obiteljskim te davanje uputa za njihovo djelovanje osnovna je zadaća škole.

„Rad s roditeljima, organiziran na bilo koji način, poseban je i zahtjeva od organizatora (škole, razrednika, učitelja, pedagoga...) prije svega sustavno stručno i znanstveno pristupanje postavljenim zadacima, dobro poznavanje zadataka škole, obrazovnog nivoa roditelja, dosadašnje tradicije u suradnji s roditeljima, njihovim mogućnostima...“ (Rosić, Zloković, 2003). Svakako, treba znati kako je suradnju s

roditeljima ponekad i teško uspostaviti. Razlozi tome mogu biti različiti, poput negativnog stava prema školi i/ili učitelju, oslobađanje odgovornosti pri polasku u školu, te nepovjerenje. Način na koji se stvari mogu popraviti je upravo razgovor gdje treba učitelj i/ili škola imati dobar uvid u sve uvjete i interese roditelja i same obitelji. Kako autori navode, postoje dvije strane razgovora. Jedna strana je davanje informacija o učeniku ili učenicima, školi, programu rada, a druga strana je kada sam roditelj traži pomoć, savjet ili mišljenje. „Tu učitelj/razrednik mora posjedovati odgovarajući pedagoški takt i pedagošku odgovornost da svoje savjete, iskustvo i dobiveno povjerenje pravovaljano potakne u rješavanju problema“ (Rosić, Zloković, 2003).

Isto tako, roditelje je dobro uključivati u rad odjela, škole jer bi roditelji na taj način doživjeli školu kao „mjesto gdje su poželjni i dobro prihvaćeni, i oni i djeca“ (Živković, 2005). Autorica u svojoj knjizi navodi i različite prijedloge radionica, poput izrada ukrasa za Božić i Novu godinu, izrada kartica za nastavu, izrada lutaka za igrokaz, mala škola bontona i sl. Osim radionice, predlaže i oblike suradnje s roditeljima poput pomagača u nastavi, pomagača u pripremanju i održavanju razrednih proslava, priredba, izleta, uređivanje i opremanje učionice i škole i sl. Kako bi se sve ili neke ideje mogle ostvariti, bitna je komunikacija škole, učitelja i obitelji, roditelja. (Živković, 2005)

5.2. Škola koja uči

„U zajednici učenika, učitelja i roditelja zajednički je cilj kvalitetan učenikov razvitak, razvitak učenika kao pojedinca“ (Vrgoč, 2005). Ova se rečenica samo drugačijim oblicima vuče kroz cijeli rad. Time se može zaključiti kako svaki autor koji se bavi ovom temom, a i ostali, brine i radi na poboljšanju suradnje i prikazu što je ona i što ona znači.

Škola i njen razvoj vrlo su bitni faktori za učenika jer je škola mjesto gdje učenik uči, usvaja nova znanja, razvija svoje sposobnosti. „Učenjem učenik mijenja svoje ponašanje, mijenja svoju osobnost, a da bi mijenjao svoju osobnost, mora rabiti različite sposobnosti (senzorne, manuale, sposobnosti izražavanja, intelektualne), što ovisi o radu koji izvodi“ (Vrgoč, 2005).

Uz učenika je naravno i učitelj. Učitelj koji organizira i provodi vrlo složen i osjetljiv proces odgoja i obrazovanja. Isto tako razvija kulturu učenja - „učiti znati, učiti činiti, učiti živjeti zajedno, učiti biti“, podržava i potiče individualnost. „Takav stil poučavanja

ima onaj učitelj koji promiče: suradnju, jer suradničkim učenjem 'učenici stječu moć', demokratske i humane odnose u školi i izvan nje; voditeljsko upravljanje, a ne šefovanje“ (Vrgoč, 2005).

Osim učitelja, prvi koji su uz učenika su roditelji. Roditeljski dom je mjesto gdje se djetetu sve događa po prvi put. E. Key kojeg autor citira rekao je kako je „najkonstruktivniji trenutak u odgoju čovjeka čvrsti i mirom prožeti poredak u kući, mir i ljepota doma. Srdačnost, veselje prema radu i jednostavnost kod kuće izazivaju dobrotu, veselje prema radu i jednostavnost kod djeteta ... u takvom će ozračju i individualnost imati svoju punu slobodu“ (Key, 2000). Uspoređujući ovaj citat i ulomak napisan o učiteljima, možemo zaključiti kako svaki detalj i svaki uvjet djetetova života utječe na suradnju. Kakvi su roditelji, kakav je učitelj, kakva je škola te koliko su spremni napraviti kompromis kako bi ostvarili suradnju s ciljem poboljšanja učenika, škole i ostalog, bitni su čimbenici ostvarivanja suradnje.

5.3. Povezivanje obitelji i škole

„Škola i obitelj ne mogu biti izolirane jedna od druge“ (Zloković, 1998). Ekonomija i financije znatno utječu na suradnju. Promotrivši škole i njihov nedostatak administrativne službe, nedostatak stručne službe, nedostatak novaca za obiteljske programe i sl. Stoga je u suradnji obitelji i škole vrlo bitna i uloga društva. Već smo pisali kako mnoge zemlje, razvijene zemlje, rade na povezivanju obitelji i škole jer im je to važna komponenta školske politike. Pozitivni učinak njihovog konstantnog razvijanja programa za suradnju, ukazuje na pozitivan efekt „ne samo u razvoju i stimulaciji djeteta, ni samo za bolji uspjeh, već za bolji život u cjelini“ (Zloković, 1998).

6. ISTRAŽIVANJE

Od samih početaka školstva pa sve do danas, suradnja obitelji i škole bila je vrlo važna. Na suradnju obitelji i škole utjecale su razne promjene, poput promjena u znanstvenom i društvenom području pa tako i u odgojno-obrazovnom.

Polazište ovog istraživanja bilo je utvrditi što učitelji i stručni suradnici misle i koji su im stavovi o suradnji obitelji i škole te na koji način poboljšati isto.

Istraživanje je provedeno među učiteljima razredne nastave, učiteljima predmetne nastave te među stručnim suradnicima u Puli, Koprivnici i Lepoglavi.

6.1 Cilj i zadaci istraživanja

Cilj istraživanja bio je ispitati stavove učitelja predmetne i razredne nastave te stručnih suradnika o suradnji obitelji (roditelja) i škole (učitelja). U skladu s time definirani su i sljedeći zadaci istraživanja:

- utvrditi stavove i mišljenja učitelja razredne i predmetne nastave i stručnih suradnika o suradnji obitelji i škole
- utvrditi stavove i mišljenja učitelje razredne i predmetne nastave i stručnih suradnika o preprekama u postizanju kvalitetnih odnosa

6.2. Instrument i sudionici istraživanja

U svrhu istraživanja izrađen je upitnik kojim su ispitani stavovi učitelja razredne i predmetne nastave te stručnih suradnika u Puli, Koprivnici i Lepoglavi.

Upitnik je sadržavao 6 pitanja. Prva 3 pitanja vezana su uz nezavisne varijable. Nezavisne varijable bile su spol, godine radnog staža u odgojno-obrazovnim ustanovama te stručna kvalifikacija. Preostala tri pitanja bila su vezana uz zavisne varijable „stavovi i mišljenja o suradnji obitelji i škole“ i „prepreke u postizanju kvalitetnih odnosa“. Koristili smo Likertovu skalu od pet stupnjeva (od 1 = uopće se ne slažem do 5 = u potpunosti se slažem) prilagođenu potrebama ovog istraživanja. Istraživanje je provedeno među 106 učitelja razredne i predmetne nastave i stručnih suradnika.

Sudionici istraživanja podijeljeni su prema spolu gdje je obuhvaćeno 10,4% sudionika muškog spola i 89,6% sudionika ženskog spola (Tablica 1.) Rezultati

pokazuju znatno veći udio ženskog spola što, zapravo, upućuje na činjenicu da je ovaj poziv i dalje u velikoj mjeri feminiziran. Iz rezultata također možemo vidjeti lagani porast muškog spola u ovom zanimanju.

Tablica 1. Učitelji razredne i predmetne nastave i stručni suradnici prema spolu

Spol	f	%
Muški	11	10,4
Ženski	95	89,6

Također, sudionike istraživanja podijelili smo u pet skupina prema godinama staža: do 5 godina radnog staža 12,3% ispitanika, od 5 do 15 godina radnog staža 35,8% ispitanika, od 15 do 25 godina radnog staža 26,4% ispitanika te više od 35 godina radnog staža 4,7% ispitanika (Tablica 2.).

Tablica 2. Učitelji razredne i predmetne nastave i stručni suradnici prema godinama radnog staža

Godine radnog staža	f	%
do 5	13	12,3
5 – 15	38	35,8
15 – 25	28	26,4
25 – 35	22	20,8
više od 35	5	4,7
Ukupno	106	100

Također smo ispitali stručnu kvalifikaciju ispitanika gdje smo obuhvatili razrednu nastavu 36,8%, predmetnu nastavu 48,1%, stručne suradnike 8,5% te učitelje razredne i predmetne nastave 6,6% (Tablica 3.)

Tablica 3. Stručna kvalifikacija ispitanika

Kvalifikacija	f	%
Razredna nastava	39	36,8
Predmetna nastava	51	48,1
Stručni suradnik	9	8,5
Razredna i predmetna nastava	7	6,6
Ukupno	106	100

6.3. Rezultati i rasprava

Istraživanje je provedeno na učiteljima razredne i predmetne nastave te stručnih suradnika u Puli, Koprivnici i Lepoglavi. Svrha ovog istraživanja bila je ispitati stavove ispitanika o suradnji škole i obitelji. Rezultati će se grupirati u dvije osnovne skupine: prva skupina rezultata odnosit će se na rangiranje za uspostavu kvalitetnih odnosa obitelji i škole, a druga skupina obuhvaćat će stavove o samoj suradnji/partnerstvu obitelji (roditelja) i škole (učitelja). Prikazat ćemo rezultate za svaku od ponuđenih čestica po skupinama te na taj način analizirati stavove učitelja razredne i predmetne nastave te stručnih suradnika. Za svaku česticu postoje dvije tablice: jedna tablica obuhvaća frekvenciju odgovora (f) i postotak odgovora (%), dok druga tablica prikazuje deskriptivne statističke rezultate, aritmetičku sredinu (χ) i standardnu devijaciju (σ).

Dakle, prva skupina namijenjena je rangiranju prepreka za uspostavu kvalitetnih odnosa obitelji i škole obuhvaća sljedeće čestice:

- Nezainteresiranost učitelja ili obitelji
- Negativan stav škole prema obitelji ili obitelji prema školi
- Nedostatak vremena
- Prebacivanje odgovornosti

- Nedovoljna i/ili loša komunikacija

U daljnjem tekstu prikazat će se i objasniti dobiveni rezultati za svaku od navedenih čestica.

Za prvu česticu „Nezainteresiranost učitelja ili obitelji“ standardna devijacija ispitanika iznosi 1,33 (Tablica 5.) što znači da su ispitanici raspodijeljeni u stavovima. Iz tablice 4. možemo vidjeti da se najveći broj ispitanika odlučio za odgovor „rijetko“ sa 37,7%. Ova čestica jedina iskače u opredjeljenosti u ovom odgovoru što ćemo vidjeti kroz analizu ostalih čestica.

Kod druge čestice „Negativan stav škole prema obitelji ili obitelji prema školi“ iz tablice 4. možemo vidjeti da se najviše ispitanika odlučio za odgovor „rijetko“.

U trećoj čestici „Nedostatak vremena“ najviše ispitanika odlučilo se za odgovor „najrjeđe“ 24,5%, no njih 21,7% odlučilo se za odgovor „najčešće“ i njih 22,6% za odgovor „često“. U ovoj čestici možemo vidjeti opredjeljenost mišljenja ispitanika.

Za četvrtu česticu „Prebacivanje odgovornosti“ najviše se ispitanika odlučilo za odgovor „često“ 29,2%, a „u stopu ih prate“ odgovori „najčešće“ s 28,3% i „povremeno“ 26,4%. U ovoj čestici možemo zaključiti da se velika većina ispitanika slaže sa česticom da je predbacivanje odgovornosti česta prepreka u suradnji obitelji i škole.

Peta čestica „Nedovoljna i/ili loša komunikacija“ odgovorima je slična četvrtoj čestici. Najveći broj ispitanika odlučilo se za odgovor „povremeno“ 24,5%, a slijede ga „često“ sa 23,6% i „najčešće“ 21,7%. Kod ovih odgovora možemo zaključiti da učitelji razredne i predmetne nastave te stručni suradnici kao još jednu prepreku smatraju nedovoljnu i/ili lošu komunikaciju između škole (učitelja) i obitelji (roditelja).

U tablici broj 5 možemo vidjeti kako je standarna devijacija kod svake čestica dosta visoka. U prvoj čestici standardna devijacija iznosi 1,33, u drugoj 1,41, u trećoj 1,49, u četvrtoj 1,14 te u petoj 1,36. Iz dobivenih rezultata može se zaključiti da se mišljenja i stavovi ispitanika razlikuju što zapravo i nije iznenađenje. Stavovi i mišljenja razlikuju se od iskustva osoba, što bi značilo da se svaki učitelj razredne i predmetne nastave pa tako i stručni suradnik susreće s različitim preprekama u ostvarenju kvalitetnih odnosa škole (učitelja) i obitelji (roditelja).

Tablica 4. Rangiranje prepreka za uspostavu kvalitetnih odnosa obitelji i škole

Čestica		Najčešće	Često	Povremeno	Rijetko	Najrjeđe
1	f	14	14	13	40	25
	%	13,2	13,2	12,3	37,7	23,6
2	f	16	14	21	24	31
	%	15,1	13,2	19,8	22,6	29,2
3	f	23	24	18	15	26
	%	21,7	22,6	17,0	14,2	24,5
4	f	30	31	28	12	5
	%	28,3	29,2	26,4	11,3	4,7
5	f	23	25	26	15	17
	%	21,7	23,6	24,5	14,2	16,0

1 - Nezainteresiranost učitelja ili obitelji

2 - Negativan stav škole prema obitelji ili obitelji prema školi

3 - Nedostatak vremena

4 - Prebacivanje odgovornosti

5 - Nedovoljna i/ili loša komunikacija

Tablica 5. Rezultati deskriptivnih statističkih pokazatelja (Rangiranje prepreka za uspostavu kvalitetnih odnosa obitelji i škole)

Čestica	χ	σ
1	3,45	1,33
2	3,37	1,41
3	2,97	1,49
4	2,34	1,14
5	2,79	1,36

1 - Nezainteresiranost učitelja ili obitelji

2 - Negativan stav škole prema obitelji ili obitelji prema školi

3 - Nedostatak vremena

4 - Prebacivanje odgovornosti

5 - Nedovoljna i/ili loša komunikacija

Sljedeća skupina odnosi se na stavove ispitanika o suradnji škole (učitelja) i obitelji (roditelja), a obuhvaća čestice:

- Važna mi je suradnja obitelji i škole za uspjeh djeteta.
- Zadovoljan/zadovoljna sam suradnjom obitelji (roditelja) i škole.

- Obitelji (roditelji) su dovoljno upućene u rad škole.
- Obitelji (roditelji) se uključuju u održavanje radionica/predavanja učenicima, učiteljima i/ili stručnim suradnicima.
- Roditelji su krivi za lošu suradnju sa školom (razrednikom).
- Kad dođe do problema roditelj vjeruje svom djetetu.
- Roditelji su me uvijek spremni saslušati
- U kontaktu sam s roditeljima pri rješavanju različitih problema.
- Cijenim mišljenja roditelja o temama koje se tiču djeteta.
- Roditelji uvažavaju moje mišljenje.

Kao i za prethodnu skupinu, i za ovu skupinu prikazat će se i objasniti dobiveni rezultati za svaku od navedenih čestica.

Rezultati tvrdnje „Važna mi je suradnja obitelji i škole za uspjeh djeteta.“ pokazuju kako se najveći broj ispitanika 75,5% odlučio za odgovor „u potpunosti se slažem“ (Tablica 6). Aritmetička sredina iznosi 4,74, a standardna devijacija 0,45. To znači da se većina ispitanika slaže s ponuđenom česticom. 25 ispitanika također se slaže s tvrdnjom, a samo je jedan ispitanik neodlučan. Ovi rezultati pokazuju kako je učiteljima i stručnim suradnicima doista bitna sama suradnja obitelji i škole za uspjeh djeteta.

Tablica 6. Važna mi je suradnja obitelji i škole za uspjeh djeteta.

Čestica		**Učitelji i stručni suradnici**
Uopće se ne slažem	f	-

	%	-
Ne slažem se	f	-
	%	-
Neodlučan/na	f	1
	%	0,9
Slažem se	f	25
	%	23,6
Potpuno se slažem	f	80
	%	75,5

Tablica 7. Rezultati deskriptivnih statističkih pokazatelja (Važna mi je suradnja obitelji i škole za uspjeh djeteta)

Ispitanici	χ	σ
Učitelji i stručni suradnici	4,74	0,45

U drugoj tvrdnji „Zadovoljan/zadovoljna sam suradnjom obitelji (roditelja) i škole.“ najviše se ispitanika odlučilo za odgovor „slažem se“ sa 58,5%, no čak 20,8% neodlučno je kod ove tvrdnje (Tablica 8). Artimetička sredina ove tvrdnje iznosi 3,70, a standardna devijacija 0,81 što bi značilo da su rezultati raznoliki te se na temelju njih ne mogu donijeti konkretni zaključci (Tablica 9).

Tablica 8. Zadovoljan/zadovoljna sam suradnjom obitelji (roditelja) i škole.

Čestica		**Učitelji i stručni suradnici**
Uopće se ne slažem	f	1
	%	0,9
Ne slažem se	f	9
	%	8,5
Neodlučan/na	f	22
	%	20,8
Slažem se	f	62
	%	58,5
Potpuno se slažem	f	12
	%	11,3

Tablica 9. Rezultati deskriptivnih statističkih pokazatelja (Zadovoljan/zadovoljna sam suradnjom obitelji (roditelja) i škole.)

Ispitanici	χ	σ
Učitelji	3,70	0,81

Treća tvrdnja „Obitelji (roditelji) su dovoljno upućene u rad škole“ prema rezultatima slična je prethodnoj tvrdnji. Iz tablice 10. možemo vidjeti kako se 56,6% ispitanika odlučilo za odgovor „slažem se“, 18,9% ih je neodlučno, 12,3% „u potpunosti se slaže“, a 11,3% „ne slaže“ se s ovom tvrdnjom. Samo se jedan ispitanik opredijelio za odgovor „uopće se ne slažem“. Raznolikost odgovora može se potvrditi aritmetičkom sredinom koja iznosi 3,67, odnosno standardnom devijacijom koja iznosi 0,86 (Tablica 11).

Ponovno se može zaključiti da su rezultati proizašli iz različitih iskustava u radu.

Tablica 10. Obitelji (roditelji) su dovoljno upućene u rad škole

Čestica		Učitelji i stručni suradnici
Uopće se ne slažem	f	1
	%	0,9
Ne slažem se	f	12
	%	11,3
Neodlučan/na	f	20
	%	18,9
Slažem se	f	60
	%	56,6
Potpuno se slažem	f	13
	%	12,3

Tablica 11. Rezultati deskriptivnih statističkih pokazatelja (Obitelji (roditelji) su dovoljno upućene u rad škole)

Ispitanici	χ	σ
Učitelji	3,67	0,86

Kod tvrdnje „Obitelji (roditelji) se uključuju u održavanje radionica/predavanja učenicima, učiteljima i/ili stručnim suradnicima.“ mogu se vidjeti velike razlike u odgovorima. 31,1% ispitanika odlučilo se za odgovor „slažem se“, 29,2% ostalo je neodlučno, a njih 24,5% se „ne slaže“ s ovom tvrdnjom (Tablica 12). Ponovno su rezultati različiti, a to se može vidjeti po standardnoj devijaciji koja iznosi 1,06 (Tablica 13).

Tablica 12. Obitelji (roditelji) se uključuju u održavanje radionica/predavanja učenicima, učiteljima i/ili stručnim suradnicima.

Čestica		**Učitelji i stručni suradnici**
Uopće se ne slažem	f	5
	%	4,7
Ne slažem se	f	26
	%	24,5
Neodlučan/na	f	31
	%	29,2
Slažem se	f	33
	%	31,1
Potpuno se slažem	f	11
	%	10,4

Tablica 13. Rezultati deskriptivnih statističkih pokazatelja (Obitelji (roditelji) se uključuju u održavanje radionica/predavanja učenicima, učiteljima i/ili stručnim suradnicima.)

Ispitanici	χ	σ
Učitelji	3,17	1,06

U tvrdnji „Roditelji su krivi za lošu suradnju sa školom (razrednikom).“ standardna devijacija iznosi 0,76 (Tablica 15). No, gledajući i analizirajući tablicu 14. može se vidjeti kako se odgovori dosta razlikuju. Najveći broj ispitanika ostao je

neodlučan, njih čak 44,3%, dok je njih 30,2% odgovorilo „slažem se“, a 24,5% odgovorilo „ne slažem se“. Ponovno se može zaključiti kako svaki ispitanik ima različita iskustva u radu.

Tablica 14. Roditelji su krivi za lošu suradnju sa školom (razrednikom).

Čestica		**Učitelji i stručni suradnici**
Uopće se ne slažem	f	-
	%	-
Ne slažem se	f	26
	%	24,5
Neodlučan/na	f	47
	%	44,3
Slažem se	f	32
	%	30,2
Potpuno se slažem	f	1
	%	0,9

Tablica 15. Rezultati deskriptivnih statističkih pokazatelja (Roditelji su krivi za lošu suradnju sa školom (razrednikom).)

Ispitanici	χ	σ
Učitelji	30,7	0,76

Tvrdnja broj 13 pokazuje kako se najveći broj ispitanika 50,9 slaže s ovom tvrdnjom, no opet njih 34,9% ostalo je neodlučno (Tablica 16). Što se tiče aritmetičke sredine, ona iznosi 3,65, a standardna devijacija 0,71 po kojoj bi se moglo zaključiti kako su rezultati pokazali da ispitanici dijele slična mišljenja (Tablica 17).

Tablica 16. Kad dođe do problema roditelj vjeruje svom djetetu.

Čestica		**Učitelji i stručni suradnici**
Uopće se ne slažem	f	-

	%	-
Ne slažem se	f	5
	%	4,7
Neodlučan/na	f	37
	%	34,9
Slažem se	f	54
	%	50,9
Potpuno se slažem	f	10
	%	9,4

Tablica 17. Rezultati deskriptivnih statističkih pokazatelja (Kad dođe do problema roditelj vjeruje svom djetetu.)

Ispitanici	χ	σ
Učitelji	3,65	0,71

Standardna devijacija ove tvrdnje iznosi 0,69 što znači da su rezultati vjerodostojni (Tablica 19). Promatrajući tablicu broj 18 može se vidjeti kako je veliki broj ispitanika 56,6% odgovorio „slažem se“, a njih 29,2% odgovorio „neodlučan/na“. Također, treba napomenuti kako jedan ispitanik nije ponudio odgovor na ovu tvrdnju.

Tablica 18. Roditelji su me uvijek spremni saslušati

Čestica		**Učitelji i stručni suradnici**
Uopće se ne slažem	f	-
	%	-
Ne slažem se	f	5
	%	4,7
Neodlučan/na	f	31
	%	29,2
Slažem se	f	60
	%	56,6
Potpuno se slažem	f	9
	%	8,5

Tablica 19. Rezultati deskriptivnih statističkih pokazatelja (Roditelji su me uvijek spremni saslušati)

Ispitanici	χ	σ
Učitelji	3,69	0,69

Tvrdnja „U kontaktu sam s roditeljima pri rješavanju različitih problema.“ pokazuje kako ispitanici dijele ista mišljenja što se može vidjeti po dobivenim rezultatima u tablici 20. 63,2% ispitanika slaže se s ovom tvrdnjom te njih 29,2% se „u potpunosti slaže“ s ovom tvrdnjom. Samo 6,6% ispitanika ostalo je neodlučno kod ove tvrdnje. Po standardnoj devijaciji 0,59 može se zaključiti da ispitanici dijele isto mišljenje u vezi s ovom tvrdnjom (Tablica 21).

Tablica 20. U kontaktu sam s roditeljima pri rješavanju različitih problema.

Čestica		Učitelji i stručni suradnici
Uopće se ne slažem	f	-
	%	-
Ne slažem se	f	7
	%	0,9
Neodlučan/na	f	7
	%	6,6
Slažem se	f	67
	%	63,2
Potpuno se slažem	f	31
	%	29,2

Tablica 21. Rezultati deskriptivnih statističkih pokazatelja (U kontaktu sam s roditeljima pri rješavanju različitih problema.)

Ispitanici	χ	σ
Učitelji	4,20	0,59

Također, ispitanici i kod ove tvrdnje dijele svoje mišljenja. Promatrajući tablicu 22 vidimo kako se velik broj, njih 50,9%, slaže i njih 38,7% „u potpunosti slaže“ s navedenom tvrdnjom. Potvrda rezultata tablice može se vidjeti kroz standardnu devijaciju koja iznosi 0,64 (Tablica 23).

Tablica 22. Cijenim mišljenja roditelja o temama koje se tiču djeteta.

Čestica		Učitelji i stručni suradnici
Uopće se ne slažem	f	-
	%	-
Ne slažem se	f	-
	%	-
Neodlučan/na	f	11
	%	10,4
Slažem se	f	4
	%	50,9
Potpuno se slažem	f	41
	%	38,7

Tablica 23. Rezultati deskriptivnih statističkih pokazatelja (Cijenim mišljenja roditelja o temama koje se tiču djeteta.)

Ispitanici	χ	σ
Učitelji	4,28	0,64

Zadnja tvrdnja „Roditelji uvažavaju moje mišljenje.“ pokazuje najuvjerljivije rezultate do sad gdje se njih 75,5% odlučilo za odgovor „slažem se“, njih 16% za „neodlučan/na“, 7,5% za „u potpunosti se slažem“ te samo jedan odgovorio je „ne slažem se“ (Tablica 24). To potvrđuje i standardna devijacija koja iznosi 0,51 (Tablica 25).

Tablica 24. Roditelji uvažavaju moje mišljenje.

Čestica		Učitelji i stručni suradnici
Uopće se ne slažem	f	-
	%	-
Ne slažem se	f	1
	%	0,9
Neodlučan/na	f	17

	%	16,0
Slažem se	f	80
	%	75,5
Potpuno se slažem	f	8
	%	7,5

Tablica 25. Rezultati deskriptivnih statističkih pokazatelja (Roditelji uvažavaju moje mišljenje.)

Ispitanici	χ	σ
Učitelji	3,89	0,51

Kao posljednje pitanje ovog anketnog upitnika bilo je „Navedite načine unaprjeđenja suradnje škole i obitelji.“ Na ovo pitanje odgovorilo je 27 ispitanika, odnosno 25,5%, dok 74,5% nije ponudilo odgovor na to pitanje (Tablica 26).

Tablica 26. Načini unaprjeđenja suradnje škole i obitelji.

Odgovori	**f**	**%**
Ispunio/la	27	25,5
Nije ispunio/la	79	74,5

Ispitanici koji su ponudili odgovor na ovo pitanje, ponudili su sljedeće:

- Bolja komunikacija i stav roditelja prema učiteljima i školi općenito.
- Bolje i kvalitetnija komunikacija; bolja upoznatost roditelja s radom škole
- Češći razgovori roditelja i učitelja - dolasci roditelja u školu, predavanja i radionice za roditelje.
- Čim više zajedničkih aktivnosti u školi.
- Edukacija učitelja i roditelja.
- Isticanje pozitivnih osobina djeteta i stav da se problem može riješiti.

- Kroz radionice koje su interesantne i primjerene temom roditeljima da im se omogući bolja komunikacija s djetetom jer je to veći problem od komunikacije između škole i roditelja.
- Kroz suradnju na radionicama.
- Održavanje više radionica namijenjenih roditeljima (npr. za vrijeme roditeljskih sastanka)
- Organiziranje dodatnih programa (npr. serija roditeljskih sastanaka) kojima bi se dodatno educiralo i informiralo roditelje)
- Organizirati što više aktivnosti i radionica u koje su uključeni roditelji.
- Otvoreni odnos, iskreno izreći mišljenje, bez straha.
- Povećati angažiranost roditelja u kontaktu sa školom.
- Pozivati roditelje na zajedničke izlete i izvannastavne aktivnosti.
- Radionice
- Radionice na roditeljskim sastancima. Uključivanje roditelja u rad razreda kroz različite aktivnosti (sportske, likovne radionice...)
- Roditelje treba educirati o radu s djecom primjereno dobi učenika.
- Roditelji bi se trebali češće informirati o djeci i više im pomagati kod kuće.
- Roditelji ne bi trebali uvijek davati za pravo djeci, pa bi tako škola i obitelj bolje surađivali.
- S obzirom na to da su roditelji zainteresirani uglavnom samo za ocjene, a imaju uvid u e-dnevnik, rijetko dolaze u školu i rijetko se interesiraju za druge školske probleme.
- Škola za roditelje.
- Što više roditelje uključivati u različite projekte, surađivati, kako bi roditelji vidjeli interese učitelja, razrednika i stručne službe u pomoći njihovoj djeci.
- Što više uključivanja roditelja u aktivnosti razreda i škole (projekti, integrirani dani...)

- Uključivanje roditelja u različite školske aktivnosti npr.otvoreni dan škole i slično.
- Uključivanje u zajedničke projekte, veća uključenost u školske projekte.
- Veće uvažavanje učitelja, pogotovo od strane roditelja.
- Više uključiti roditelje u projektne aktivnosti kojih bi na razini škole trebalo biti više.

Nakon provedenog istraživanja i same analize odgovora ispitanika, zaključuje se kako je suradnja obitelji i škole vrlo bitna. Kao prijedloga poboljšanja suradnje većina se složila kako bi trebalo provoditi različite radionice, aktivnosti koje uključuju obitelj. Također ispitanici smatraju kako je potrebna i dodatna edukacija roditelja u svrhu bolje suradnje.

Na kraju ovog istraživanja, ne može se zaključiti i reći da je dobiveno realno stanje suradnje obitelji i škole iz tog razloga što je mali uzorak, a da bi se dobili vjerodostojniji rezultati, trebao bi biti daleko veći broj ispitanika. Isto tako, velik broj ispitanika kroz različite tvrdnje i dalje je ostao neodlučan, no isto tako su se mišljenja i stavovi uvelike razlikovala. Jedino što se može zaključiti jest da je većini ispitanika bitna dobra suradnja obitelji i škole, te da roditelji još uvijek u većini slučajeva cijene mišljenja škole, odnosno učitelja i stručnih suradnika i obrnuto. Uvjeti rada, godine iskustva i različita iskustva razlikuju se što se moglo potvrditi osobnim pohađanjem studentske prakse.

Što se tiče ponuđenih načina unaprjeđenja suradnje obitelji i škole, ispitanici su ponudili vrlo slične odgovore, odnosno smatraju da za poboljšanje suradnje treba dodatno educirati obitelji/roditelje u svrhu poboljšanja suradnje na način da ih se uključuje u razne radionice i aktivnosti. Može se zaključiti kako bi se ovim načinima suradnje obitelji i škole znatno poboljšala te bi bolje i kompaktnije funkcionirala s ciljem postizanja najboljeg za dijete, odnosno učenika.

7. ZAKLJUČAK

Proučavajući mnoge knjige, članke i istraživanja, može se zaključiti kako je suradnja obitelji i škole društvena i pedagoška nužnost. Kako bi se suradnički odnosno partnerski i odnos razvio i bio dobar, suradnja treba i mora biti dvosmjerna, kvalitetna i dobra kako bi koristila svim sudionicima odgoja i zbog toga treba ustrajati na partnerskom odnosu. No, iako je cilj učitelja i roditelja isti, dijete drugačije vide roditelji, a drugačije učitelji. Kako bi se postigao zajednički cilj, potreban je kompromis jer roditelji i učitelji i sama škola neće se uvijek složiti, no zato je bitno slušati i čuti.

Važno pitanje koje se postavlja je upravo kakva je suradnja obitelji i škole prema učiteljima, stručnim suradnicima te kako rade na poboljšanju iste, što je bio i razlog ovog istraživanja. Rezultati istraživanja nisu vjerodostoji zbog malog broja ispitanika, ali su ipak dobiveni rezultati pokazali različita mišljenja i stavove. Velik broj ispitanika varirao je u mišljenjima, ali je i velik broj i ostao neodlučan. Razlike u godinama staža uvelike rade razlike u stavovima stoga se ne može konkretno reći što većina učitelja razredne i predmetne nastave te stručni suradnici misle, odnosno oko koje se tvrdnje slažu. Podatak koji je velikim postotkom pozitivno odgovoren upravo je taj da je većini ispitanika stalo do dobre i kvalitetne suradnje obitelji i škole. Pitanje koje je uključivalo prijedloge unaprjeđenja suradnje nije pokazalo ništa novo i kreativno. Čak su ispitanici davali i svoje kritike, dok su za unaprjeđenje uglavnom pisali kako bi trebalo uvesti razne radionice i aktivnosti.

Zaključak bi bio kako komunikacija zahtjeva „aktivno slušanje ..., razumijevanje i empatiju, ljubaznost, profesionalnost (roditelj može biti „svakakav“, ali učitelj ne), suradnju bez subjektivnosti (neshvaćanje stvari osobno, pa ni učenikov uspjeh), nenametanje svojih misli, nekritiziranje, uspostavljanje povjerenja, savjetovanje, objašnjavanje posljedica te pedagoško ozračje i potporu“ (Vrgoč, 2005).

8. LITERATURA

BULJUBAŠIĆ-KUZMANOVIĆ, V., SIMEL,S., GAZIBARA, S., RENGEL, K. (ur.) (2015.) *Partnerstvo u odgoju i obrazovanju*. Osijek: Sveučilište J.J. Strossmayera u Osijeku Dostupno na: web.ffos.hr/download/zbornik-plenarnih-izlaganja-i-priopcenja.pdf [Pristupljeno: 30. rujna 2016.]

KOLAK, A. (2006.) Suradnja roditelja i škole. [Online] 3 (2/prosinac). Str. 123-138. Dostupljeno na: http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=205286 [Pristupljeno: 30. rujna 2016.]

KUŠEVIĆ, B. (2016.) Zainteresirani roditelji uvijek nađu vremena za dolazak u školu! Suradnja obitelji i škole u kontekstu reprodukcije društvenih nejednakosti. *Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja*. [Online] 25 (2/srpanj). str. 179-198. Dostupno na: http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=238553 . [Pristupljeno: 23. kolovoza 2016.]

LUKAŠ, M. i GAZIBARA, S. (2010.) *Modaliteti suradničkih odnosa školskog pedagoga i roditelja.* [Online] 56 (24/prosinac). Str. 210-229.
Dostupno na: http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=94968 [Pristupljeno: 23. kolovoza 2016.]

LJUBETIĆ, M. (2014.) *Od suradnje do partnerstva obitelji, odgojno-obrazovne ustanove i zajednice.* Zagreb: Element.

MALEŠ, D. (1996.) *Od nijeme potpore do partnerstva između obitelji i škole.* [Online] 5 (1/siječanj). Str. 75-85.
Dostupno na: http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=51207 [Pristupljeno: 30. rujna 2016.]

MILJEVIĆ-RADIČKI, R., MILJKOVIĆ, D., PAVLIČEVIĆ-FRANIĆ, D., RIJAVEC, M., VIZEK-VIDKOVIĆ, V., VLAHOVIĆ-ŠTETIĆ, V., ZAREVSKI, P. (2003.), *Učitelji za učitelje – primjeri provedbe načela Aktivne/efikasne škole*. Zagreb: IEP – UNICEF

NARODNE NOVINE (2010.) *Pravilnik o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi.* Zagreb: Narodne novine d.d., 87/08., 86/09., 92/10. i 105/10.-ispr., str 1-7.
Dostupno na: http://www.azoo.hr/images/stories/dokumenti/propisi/Pravilnici_06.pdf [Pristupljeno: 14. listopada 2016.]

REČIĆ, M. (2006.) *Kako mogu surađivati sa školom*. Đakovo: Tempo.

ROSIĆ, V. i ZLOKOVIĆ, J. (2003.) *Modeli suradnje obitelji i škole*. Đakovo: Tempo.

STEVANOVIĆ, M. (2004.) *Škola po mjeri učenika*. Varaždinske toplice: Tonimir.

ŠKUTOR, M. (2014.) Partnerstvo škole i obitelji – temelj dječjeg uspjeha. Napredak: časopis za pedagogijsku teoriju i praksu. [Online] 154 (3/srpanj). str. 209-222. Dostupno na: http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=204675 . [Pristupljeno: 23. kolovoza 2016.]

VRGOČ, H. (ur.) (2005.) *Učenici, učitelji i roditelji zajedno na putu uspješnog odgoja i obrazovanja: suradnja, partnerstvo, međuljudski odnosi, međusobno povjerenje i poštovanje, suodgovornost.* Zagreb: Hrvatski pedagoško – književni zbor.

ZLOKOVIĆ, J. (1998.) *Školski neuspjeh – problem učenika, roditelja i učitelja.* Rijeka: Filozofski fakultet Rijeka, Odsjek za pedagogiju.

ŽIVKOVIĆ, Ž. (2005.) *Susreti s roditeljima I.: Priručnik za održavanje roditeljskih sastanaka*. Đakovo: Tempo.

9. PRILOZI

ANKETNI UPITNIK

U sklopu istraživanja koja se provode za potrebu diplomskih radova (*Suradnja obitelji i škole, Partnerstvo roditelja i učitelja*) izabrani ste za uzorak istraživanja. Stoga Vas molimo da na postavljena pitanja odgovorite iskreno, jer jedino iskreni odgovori mogu pridonijeti uspjehu istraživanja. Molimo Vas da pozorno pročitate svako pitanja i ponuđene odgovore, a tek onda se odlučite za jedan od ponuđenih odgovora. Upitnik je anoniman i nije potrebno potpisivati ga! Zahvaljujemo na suradnji!

1. Spol M Ž

2. Godine radnog staža u odgojno-obrazovnim ustanovama
   a) manje od 5 godina
   b) više od 5 manje od 15 godina
   c) više od 15 manje od 25 godina
   d) više od 25 manje od 35 godina
   e) više od 35 godina

3. Stručna kvalifikacija:
   a) razredna nastava
   b) predmetna nastava
   c) stručni suradnik (knjižničar, pedagog, psiholog, ravnatelj i sl.)
   d) razredna i predmetna nastava

4. Brojevima od 1 – 5 rangirajte najčešće prepreke za uspostavu kvalitetnih odnosa obitelji i škole na način da broj 1 označava najčešću, a broj 5 najmanje čestu prepreku.

__ nezainteresiranost učitelja ili obitelji

__ negativan stav škole prema obitelji ili obitelji prema školi

__ nedostatak vremena

__ prebacivanje odgovornosti

__ nedovoljna i/ili loša komunikacija

5. Molimo Vas da procijenite Vaše (ne) slaganje sa niže navedenim tvrdnjama, stavljanjem znaka „x“ u odgovarajući „kvadratić“.

	Tvrdnje	Uopće se ne slažem	Ne slažem se	Neodlučan/ na	Slažem se	Potpuno se slažem
1.	Važna mi je suradnja obitelji i škole za uspjeh djeteta.					
2.	Zadovoljan/zadovoljna sam suradnjom obitelji (roditelja) i škole.					
3.	Obitelji (roditelji) su dovoljno upućene u rad škole.					
4.	Obitelji (roditelji) se uključuju u održavanje radionica/predavanja učenicima, učiteljima i/ili stručnim suradnicima.					
5.	Roditelji su krivi za lošu suradnju sa školom (razrednikom).					

6.	Kad dođe do problema roditelj vjeruje svom djetetu.					
7.	Roditelji su me uvijek spremni saslušati					
8.	U kontaktu sam s roditeljima pri rješavanju različitih problema.					
9.	Cijenim mišljenja roditelja o temama koje se tiču djeteta.					
10.	Roditelji uvažavaju moje mišljenje.					

6. Navedite načine unaprjeđenja suradnje škole i obitelji.

_____

_____

_____

10. POPIS TABLICA

Tablica 1. Učitelji razredne i predmetne nastave i stručni suradnici prema spolu
Tablica 2. Učitelji razredne i predmetne nastave i stručni suradnici prema godinama radnog staža
Tablica 3. Stručna kvalifikacija ispitanika
Tablica 4. Rangiranje prepreka za uspostavu kvalitetnih odnosa obitelji i škole

Tablica 5. Rezultati deskriptivnih statističkih pokazatelja (Rangiranje prepreka za uspostavu kvalitetnih odnosa obitelji i škole)

Tablica 6. Važna mi je suradnja obitelji i škole za uspjeh djeteta.

Tablica 7. Rezultati deskriptivnih statističkih pokazatelja (Važna mi je suradnja obitelji i škole za uspjeh djeteta)

Tablica 8. Zadovoljan/zadovoljna sam suradnjom obitelji (roditelja) i škole.

Tablica 9. Rezultati deskriptivnih statističkih pokazatelja (Zadovoljan/zadovoljna sam suradnjom obitelji (roditelja) i škole.)

Tablica 10. Obitelji (roditelji) su dovoljno upućene u rad škole

Tablica 11. Rezultati deskriptivnih statističkih pokazatelja (Obitelji (roditelji) su dovoljno upućene u rad škole)

Tablica 12. Obitelji (roditelji) se uključuju u održavanje radionica/predavanja učenicima, učiteljima i/ili stručnim suradnicima.

Tablica 13. Rezultati deskriptivnih statističkih pokazatelja (Obitelji (roditelji) se uključuju u održavanje radionica/predavanja učenicima, učiteljima i/ili stručnim suradnicima.)
Tablica 14. Roditelji su krivi za lošu suradnju sa školom (razrednikom).

Tablica 15. Rezultati deskriptivnih statističkih pokazatelja (Roditelji su krivi za lošu suradnju sa školom (razrednikom).)

Tablica 16. Kad dođe do problema roditelj vjeruje svom djetetu.

Tablica 17. Rezultati deskriptivnih statističkih pokazatelja (Kad dođe do problema roditelj vjeruje svom djetetu.)

Tablica 18. Roditelji su me uvijek spremni saslušati

Tablica 19. Rezultati deskriptivnih statističkih pokazatelja (Roditelji su me uvijek spremni saslušati)

Tablica 20. U kontaktu sam s roditeljima pri rješavanju različitih problema.

Tablica 21. Rezultati deskriptivnih statističkih pokazatelja (U kontaktu sam s roditeljima pri rješavanju različitih problema.)

Tablica 22. Cijenim mišljenja roditelja o temama koje se tiču djeteta.

Tablica 23. Rezultati deskriptivnih statističkih pokazatelja (Cijenim mišljenja roditelja o temama koje se tiču djeteta.)

Tablica 24. Roditelji uvažavaju moje mišljenje.

Tablica 25. Rezultati deskriptivnih statističkih pokazatelja (Roditelji uvažavaju moje mišljenje.)

Tablica 26. Načini unaprjeđenja suradnje škole i obitelji.

11. SAŽETAK

Suradnja obitelji i škole vrlo je bitna za uspjeh i razvoj djeteta. Kroz odgojno-obrazovni proces i njegov uspjeh, očituje se važnost suradnje obitelji i škole. O važnosti se suradnje pisalo još od početaka obrazovnog sustava pa tako sve do danas kada se provode mnoga istraživanja kako bi se dobio uvid o suradnji obitelji i škole. Promjenom vremena, promijenile su se i druge stvari pa je tako i tehnologija utjecala na sam razvoj odnosa škole i obitelji.

Provelo se istraživanje čiji je cilj bio ispitati stavove i mišljenja učitelja razredne i predmetne nastave te stručnih suradnika o suradnji obitelji i škole. Rezulatati tog istraživanja upućuju nas da godine radnog staža utječu na mišljenja i stavove o obrađenoj temi. Ispitanici su također u velike u odgovorima ostali neodlučni, poput u tvrdnjama „ Zadovoljan/zadovoljna sam suradnjom obitelji i škole“, Obitelj se uključuje u održavanje radionica/predavanja učenicima, učiteljima i/ili stručnim suradnicima“, „Roditelji su krivi za lošu suradnju sa školom“, „Kad dođe do problema roditelj vjeruje svom djetetu“, te „Roditelji su me uvijek spremni saslušati“ što nam odmaže u konačnoj analizi podataka kako bi mogli reći da se većina slaže ili ne slaže u nekoj tvrdnji. Kako je tema rada *Suradnja obitelji i škole* te se pisalo koliko je ona bitna i kako je postići, tako je i istraživanje pokazalo kako je većini ispitanika vrlo bitna suradnja no ipak većina ne zna kako bi unaprjedila samu suradnju.

Ključne riječi: suradnja, obitelj, škola

12. ABSTRACT

Cooperation of family and school is very important for the success and development of the child. Through the educational process and its success, the importance of cooperation between family and school is reflected. About the importance of cooperation of family and school was written since the beginning of educational system til today when a lot of research has been conducted in order to gain insight on the cooperation of family and school. Time has changed, so did the other things and so did technology affect the development of relations between school and family.

A survey was conducted whose purpose was to examine the attitudes and opinions of classroom and subject teachers and professional associated about the cooperation of family and school. The results of this study suggest that years od service are affecting the views and opinions of the treated subject. Respondents in large number remained undecided in statements such as „I am satisfied with the cooperation of family and school“, „The family is involved in the organization of workshops/lectures to students, teachers and/or professional associates“, „Parents are to blame for poor cooperations with the school“, „When a problem occurs, parent believes their child“, and „Parents are always prepared to listen“. This puts an obstacle in the final analysis of data because we cannot say if the majority agrees or disagreed in the statement. As the theme of the work is *Cooperation of family and school* and has been written how important it is and how it is achieved, so did the survey show that the majority of respondents claim that collaborations is very important and yet most of them do not know how to improve the cooperation itself.

Key words: cooperations, school, family